

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TARBIYA JARAYONIDA ZAMONAVIY INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

*Namangan viloyat Chust tuman
33-sonli DMTT direktor o'rinbosari
Sharafutdinova Sevara Tolibjonovna*

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini boshqarish, zamonaviy ta'lim jarayonini tashkil etishda direktor o'rinbosarining roli hamda tarbiya jarayonida innovatsion metodlardan foydalanishning ahamiyati yoritilgan.

Аннотация. В статье представлена информация о роли заместителя директора в управлении качеством образования и организации современного образовательного процесса в дошкольном образовании.

Abstract. The article provides information about the role of the deputy director in managing the quality of education and organizing a modern educational process in preschool education.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tarbiya jarayoni, innovatsion metodlar, pedagogik texnologiyalar, ta'lim sifati menejmenti, ta'lim samaradorligi, interfaol metodlar, ta'lim jarayonini boshqarish, direktor o'rinbosari faoliyati, bolalar rivojlanishi, ijodkorlik, mustaqil fikrlash.

Ключевые слова: дошкольное образование, воспитательный процесс, инновационные методы, педагогические технологии, управление качеством образования, эффективность образования, интерактивные методы, управление образовательным процессом, деятельность заместителя директора, развитие детей, креативность, самостоятельное мышление.

Key words: preschool education, educational process, innovative methods, pedagogical technologies, educational quality management, educational efficiency, interactive methods, management of educational processes, deputy director's activity, child development, creativity, independent thinking.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan isloh qilish bo'yicha keng miqyosdagi ishlarning amalga oshirilishi natijasida bugungi kunda mamlakatimiz maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ilmiy va pedagogik tarkib tubdan o'zgardi, zamonaviy o'quv-dasturiy asosga, moddiy-texnik bazaga ega bo'lgan ta'lim maskanlari sifatida samarali faoliyat ko'rsatmoqda. Insonni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, xalqimizning azaliy orzusi bo'lib, ajdodlarimiz ma'rifat, ma'naviyat va madaniyatni qanday qilib yosh avlodga o'rgatish, ularni komillikka yetaklash

yo'llari, qonun-qoidalarini muttasil izlaganlar. Bu esa pedagogika fanining maydonga kelishiga sabab bo'lgan. Chunki insonning ma'rifatli va ma'naviy komillikka erishishi pedagogika fanining yetakchiligida amalga oshiriladi. Bola tug'ilgan kundan boshlab, uni maktabga borgunigacha bo'lgan davrda har tomonlama yetuk barkamol qilib tarbiyalash qonuniyatlarini o'rganish maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etishning mavzuyidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini boshqarish belgilangan va mo'ljallangan ehtiyojlar zonasida prognoz qilingan rejalashtirilgan natijaga yo'naltirilgan sinergetik jarayondir. Bunday boshqaruvning strukturaviy va funktsional komponentlari sifatni loyihalashtirish, sifatni shakllantirish tizimini amalga oshirish va sifatni monitoring qilish, ikkita asosiy qiymatga ega: baholash va rahbarning harakatlarini tuzatishning keyingi yo'nalishini belgilash.

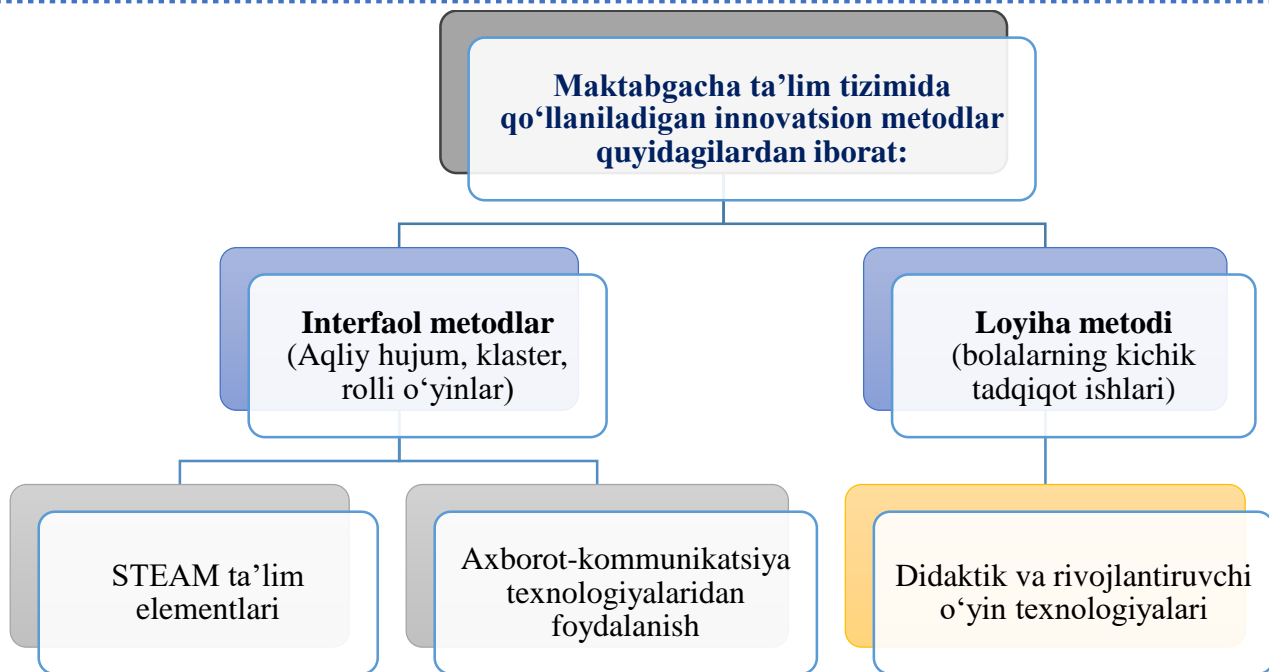
Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ayniqsa maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar shaxsining shakllanishi, ularning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi aynan shu davrda boshlanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida (MTT) tarbiya jarayonini zamonaviy innovatsion metodlar asosida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion metodlar ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish, bolalarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tarbiya jarayonida innovatsion metodlardan foydalanishning ahamiyati

- ***Bolalarning faolligini oshiradi***-Innovatsion metodlar bolalarni passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida tarbiya jarayoniga jalb etadi.
- ***Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi***-Interfaol metodlar orqali bolalar muammoli vaziyatlarni hal qilishga, o'z fikrini erkin bayon etishga o'rganadi.
- ***Ijodkorlikni shakllantiradi***-Innovatsion yondashuvlar bolalarning tasavvuri, fantaziyasi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi.
- ***Ta'lim sifati oshadi***-Zamonaviy metodlar orqali mashg'ulotlar qiziqarli va samarali tashkil etiladi.
- ***Bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar rivojlanadi***-Guruhli o'yinlar va loyiha ishlari orqali bolalar hamkorlik qilishni, muloqot qilishni o'rganadi.

Zamonaviy innovatsion metodlar – bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan yangi pedagogik texnologiyalar, interfaol usullar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda kreativ yondashuvlarni o'z ichiga oladi.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiya jarayonida innovatsion metodlardan foydalanish bolalarning intellektual, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Bu esa kelajakda barkamol, mustaqil fikrlaydigan, ijodkor va jamiyat rivojiga hissa qo'sha oladigan shaxslarni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday ekan, maktabgacha ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish va innovatsion metodlardan samarali foydalanish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Maqsad: Bolalarga maktabgacha yoshidan boshlab zamonaviy ta'lim berish, ularni psixik, aqliy va ijtimoiy va jismoniy jihatdan faol rivojlantirish – hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hal qilinishi kerak bo'lgan dolzarb masalalardan hisoblanadi. Bunday o'quv mashg'ulotlari bolalarda katta qiziqish uyg'otib, o'yin davomida ortiqcha zo'riqishlarsiz mantiqiy hamda ijodiy fikrlash rivojlanadi, ijtimoiy faollik va axloq me'yorlariga rioya qilish ko'nikmalari tarbiyalanadi, tabiiy va ijtimoiy muhit to'g'risidagi tasavvurlari tartibga solinadi va tushunchalarni to'g'ri shakllanishi ta'minlanadi. Ta'limning turli bosqichlarida davlat ta'lim standarti ta'lim faoliyati natijalari standarti sifatida qaraladi – ma'lum bir tarixiy davrda ma'lum bir jamiyat uchun zarur bo'lgan ta'limning mos yozuvlar darajasi; ta'lim standarti, ta'lim to'g'risidagi tegishli hujjatlarni olish uchun shaxs tomonidan erishish kerak bo'lgan daraja. Maktabgacha ta'limda davlat ta'lim standarti ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun shartsharoitlarning standartidir. Maktabgacha ta'limning vaqtinchalik standartiga muvofiq, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maqsadi va natijasi ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun sharoit yaratishdir. Ta'lim sifatini boshqarish (ta'lim sifati menejmenti) ta'limni boshqarishning umumiy tuzilmasi tarkibiga kiradi. Bunda ta'lim sifati menejmenti rahbarning yakkaboshchiligi hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan va amalda o'z samaradorligini ko'rsatgan boshqarishning chiziqli tuzilmasini

inkor etmaydi. O‘z o‘rnida, sifat menejmentining joriy etilishi umumiy boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi – ta‘lim muassasasi rahbari, xodimlari va manfaatdor jamoat tashkilotlari vakillari o‘rtasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Vazifalarning bajarilish ketma-ketligi, vazifalarning o‘zi, bajarish yo‘llari, alohida usul va xarakterlarning batafsil tartibi, ta‘lim sifatini ta‘minlovchi asos sifatida, qabul qilingan boshqaruv qarorlarining samarali ijrosini kafolatlaydi.

Direktor o‘rinbosarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- ta‘lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish va tashkil etish;
- pedagoglar faoliyatini muvofiqlashtirish;
- metodik ishlarni yo‘lga qo‘yish;
- ta‘lim sifati monitoringini olib borish;
- innovatsion yondashuvlarni joriy etish;
- tarbiyachilarning kasbiy mahoratini oshirish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish;
- bolalarning rivojlanish dinamikasini tahlil qilish va natijalarni umumlashtirish.

Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida tarbiya jarayonida zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish ta‘lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Bunday metodlar bolalarning intellektual, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiladi hamda ularni kelajakdagi ta‘lim bosqichlariga samarali tayyorlaydi. Shu bois maktabgacha ta‘lim tizimida innovatsion metodlarni keng joriy etish, pedagoglarning innovatsion kompetentligini rivojlantirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy innovatsion metodlar ta‘lim jarayoniga yangi pedagogik yondashuvlarni olib kiradi hamda bolalarning faolligini oshirishga yordam beradi. Bunday metodlar yordamida bolalar mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi, mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va muammoli vaziyatlarni hal qilishga o‘rganadi. Interfaol metodlar, loyiha metodi, rivojlantiruvchi o‘yinlar, STEAM texnologiyasi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bolalarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etishga imkon yaratadi.

Shuningdek, innovatsion metodlardan foydalanish bolalarda kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantiradi, jamoada ishlash, o‘z fikrini erkin ifodalash hamda boshqalar fikrini hurmat qilish kabi ijtimoiy sifatlarni shakllantiradi. Bu esa bolalarning nafaqat bilim olishiga, balki ularning shaxs sifatida barkamol rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar orqali tarbiyalanuvchilarda mustaqillik, ijodkorlik va tashabbuskorlik kabi sifatlarni shakllanadi.

Ta‘lim oluvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ularning manfaatdorligini (motivasiyasini) oshirishga ko‘maklashish imkoniyatlariga ko‘ra,

shuningdek, har xil turdagi multimediali o‘quv axborotlarining uyg‘unlashuvi, interfaollik, moslashuvchanlik sifatlariga ko‘ra multimedia foydali va mahsuldor ta‘lim texnologiyasi hisoblanadi. Interfaollikning ta‘minlanishi axborotlarni taqdim etishning boshqa vositalari bilan taqqoslaganda raqamli multimedaning muhim yutuqlaridan hisoblanadi. Interfaollik ta‘lim oluvchining ehtiyojlariga mos ravishda tegishli axborotlarni taqdim etishni nazarda tutadi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida tarbiya jarayonida zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish bolalarning intellektual, ijtimoiy va ma‘naviy rivojlanishini ta‘minlashda katta ahamiyatga ega. Ushbu metodlar ta‘lim jarayonining samaradorligini oshiradi, bolalarda mustaqil fikrlash, ijodiy tafakkur va faol hayotiy pozitsiyani shakllantiradi. Shuning uchun maktabgacha ta‘lim tizimida innovatsion metodlarni keng joriy etish, pedagoglarning innovatsion kompetentligini oshirish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.X. Dexqonova <https://cyberleninka.ru/journal/n/talqin-va-tadqiqotlar-ilmiy-uslubiy-jurnali-2022>.
2. S.R. Mansurova Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 2 | ISSUE 1 ISSN 2181-1784 Scientific Journal Impact Factor SJIF 2021: 5.423
3. Qurbonov SH, Seytxalilov E. Ta‘lim sifatini boshqarish. /T.: “Turon-Iqbol”, 2006. 592 b.
4. Total Quality Management – vseobshche upravlenie kachestvom. – Jurnal “Direktor-Ivanovo”, № 1-2 (120-121), yanvar-fevral 2011 g.
5. R.Ishmuhammedov, M.Yo‘ldoshev. Ta‘lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Ta‘lim tizimi hodimlari metodistlar, o‘qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o‘quv qo‘llanma) – T: 2013.
6. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya,

